

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 glid.—kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravnitvju v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja kujigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Kako bi naj gospodske bile bolje razstavljene?

V trgu Vildon-u pod Gradcem je tamošnja podružnica štajerske kmetijske družbe imela svoj shod. Baron Konrad, liberalce, je nasvetoval, naj zbrani družbeniki sklenejo, da so za posilno združenje menjših v večje srenje, ker sedanje srenje vseh svojih dolžnosti opravljati ne morejo. Ali družbeniki so ta liberalni nasvet zavrgli. Sprejeli so drug nasvet, ki je vsej sedanji politični upravi nasproten. Rekli so: srenje naj ostanejo, kakor so. Opravila pa, ki niso njih lastna, se naj zopet naložijo e. kr. gospodski. V ta namen se sedanja prevelika poglavarstva naj razpustijo. Mesto njih se pa naj pri vsaki okrajni sodniji zopet postavi politična gospodska ali vsaj 1 stalen političen uradnik, ki bo tisto opravljal, kar se je srenjam preveč naložilo.

Temu pritrdi tudi „Sl. Gospodar“. Vsaj ta nasvet druga ni, kakor nov djavsk dokaz za resnico tega, kar naš ptujski poslanec, blagi g. Herman je mnogo let zagovarjal in za kar je više 80.000 kmetiskih ljudi l. 1871 prosilo — zastoj. Vendar zdrave politične misli se ne dajo za vselej zatreti. Ščasom vendar proderejo in obveljajo. Tako tudi tukaj. Kakor nam je bivši liberalni minister, slaboglasni Giskra našo e. kr. gospodsko uredil in razstavil, to ne more dolgo več brez preuredbe ostati. Preveč je neprilicno razstavljena za kmetiske ljudi. Le premislimo sledeče:

1. Sedanja poglavarstva so prevelika. To stori, da ima veliko ljudi predaleč do svoje politične gospodske. In to ni dobro. Kajti prva politična gospodska bi imela mogoče blizo — sred ljudi biti. Sedaj imamo na Štajerskem 19 glavarstev. V njih je 64 sodnijskih okrajev stlačenih. Na Slovence pride 6 glavarstev: Ljutomer, Ptuj, Maribor, Sl. Gradec, Celje in Brežce. Edini Ljutomer ima samo 2 sodnijska okraja; drugod je po 3 in v Celji celo 6 okrajnih sodnij sephanih. To je vse preveliko. Nekateri bolj skrajni ljudje imajo 2—4 ure, nekateri celo po 5—7 ur, in

iz Žolčpaha v Celje je kakih 10 ur pota. Koliko dolgih potov tedaj se ima tukaj storiti, koliko denarjev se potroši in dragega časa potratiti! Kedar se kde kaka dekla ali hlapec in sploh prosti ljudje podajo na božjo pot ali par ur mislonarjev poslušat, o tedaj liberalci kar vrešijo in klepečejo, kakor stare babe, kako ljudje lenobo pasejo, zlati čas tratijo denarje zapravljajo in se okoli potepajo, mesto da bi doma delali. Čudno, kedar pa gospodarji sami, večjidel najboljši in doma najpotrebniši, Bog vedi koliko časa zamudijo in denarjev zapravijo po daljnih trgih, mestih zavolj raztepane gospodske, tedaj so tibo, kakor, da bi njih ne bilo. Tukaj je liberalcem vse prav!

2. Po tem načinu, kakor so zdaj glavarstva razstavljena, je mnogo sodnijskih sedežev brez politične gospodske; pri nas na primer: G. Radgona, Ormuž, Rogatec, št. Lenart, Sl. Bistrica, Mahrenberg, Šoštanj, Vransko, G. Grad, Konjice, Laško, Šmarje, Sevnica in Kozje. Zato ne more človek sedaj tako, kakor poprej vse na enem mestu in eden dan opraviti. Časih mora mimo gospodske, ki mu je pod nosom, do druge, ki je daleč od njega. Tukaj se utegne večkrat pripetiti sledeča prigodba. Nek človek iz Remšnika je moral skozi le 1 uro oddaljeni Mahrenberg iti pred dobrih 6 ur odstranjeno poglavarstvo v Sl. Gradcu. Tukaj pa mu povedó, da danes ničesar ne opravi, ker še mu manjka nekoliko pisem od mahrenberške sodnije. Zdaj hiti lačen in žejen, kolikor ga noge nesejo, nazaj v Mahrenberg, da bi še gospode v kancelijah našel. Toda prišel je prepozno. Bilo je vse zaprto, dan in trud zgubljen. Kaj enakega se nebi godilo, ako bi ljudem, prve in najpotrebniše gospodske skupaj na enem mestu bile nastavljene. Zato pa imajo Vildončarji in vsi ki so njihovih misli, popolnem prav: prevelika glavarstva se naj odpravijo ter na mesta sodnijskih sedežev zopet politični uradniki postavijo.

Sicer pa liberalci ugovarjajo rekoč: vsaj prihajajo tje vsaki teden od glavarstva posebni komisarji. To je res pa tudi drago. Vedni

popotnik komisar vleče precej potnine iz državne kase. Naposled so tudi sploh komisijoni pri prevelikih poglavarstvih za bolj skrajne ljudi sila veliki. Tudi za uradnike kažejo manjši okrogi. Dela dobijo manj, ljudi lehkeje poznajo. Sploh nagledimo si stvar od katere koli strani: politična sedanja uprava ne sodi za kmetske ljudi. Ti potrebujejo prvo dačno, sodnijsko in politično gospodsko bližjeje pri sebi, da lahko do nje pridejo in hitro opravijo vse, kar je bolj navadnega.

Cerkvene zadeve.

Slomšekovega spomenika ožji odbor je zdaj zopet dopolnjen, ker je lav. konzistorij na mesto odšedšega B. Šinka izvolil dr. Gregoreca za svojega zastopnika. Odborniki tedaj so: prof. Pajk, kanonik Glazer, dr. Srnec, prof. Valenčak in dr. Gregorec. Upamo, da se bo letos željam Slomškovih čestiteljev vstreglo. Dobro bi bilo, če bi gospodje, katere stvar zanimiva, hoteli svoje misli izjaviti. Več oči več vidi in odborniki zamorejo potem na marsikaj ozir vzeti, kar bi sicer morebiti prezrli. Slišimo, da se sedaj posebno misli na večji marmornat spomenik v prezbiteriju stolne cerkve! Glasite se čestitelji slavnega Slomška!

Pomanjkanje duhovnikov na Koroškem prihaje čedalje bolj občutno. Samo v 2 dekanijema silske doline manjka sedaj 6 fajmoštrov in 5 kaplanov. Ker ubogi Kristjani pogrešajo službo božjo, zato pa liberalni strahonji tem bolj otroke do 14. leta v šole posiljujejo ter stariše brezobzirno kaznujejo, če dečka ali deklico časih doma pridržijo. V edini srenji Lizinski znaša globa kaznovanih starišev 400 fl.

Molitvico „česčena si Marija“ je nek komaj 20letni, liberalizma, t. j. kosmate nevere naphani učitelj na Moravskem takoj učencem prepovedal moliti. Pred šolskim svetovalstvom pa se je zagovarjal rekoč: da je ova molitev za otroke pohujšljiva, ker se moli: „ino žegnan je sad tvojega telesa“. Može so kar strmeli! Ali kaj se je zgodilo? Črez polleta moral je rahločutni učitelj v špital zavolj nesramne bolezni ali francoža! In takim mokroušesnim nevernikom in grdobam so krščanski stariši primorani svoje nedolžne otroke izročiti v poduk in izrejo!

H. Mali katekizem. Kar šolske bukve zadeva, smo mi Slovenci velike reve; vsaj ni človeka, ki bi za naše šole o tem oziru kaj storil. Malo imamo šolskih bukev, pa še te so po vsakem natisu nekaj spremenjene, kar poduk silno moti; da si ravno se vse tiskajo v e. k. zalogi šolskih bukev na Dunaju. Pri tem pa je še to posebno žalostno, da so v mnogih zastarane slovniške oblike, ktere so že davno od vseh zavržene, tako postavim: Mali katekizem l. 1873 ima: „Bog je vsigamogo-

čen, vsigapričujoč, vsigaveden“, potem: „vsigamogočniga, svetiga, rimskiga, kerstam, Pilatam, dolžnikom“ —, vsi ti iga in am naj grejo rakam žvižgat! Tudi beseda maša mesto meša se na Štajerskem ne da rabiti.

Mali katekizem pa je tudi glede tvarine popolnoma različen od poprejšnega, ter vprašanja niso številjena: napake, ki ovirajo poduk.

Tukaj je gotovo želja opravičena, da bi te zadeve rodoljubi, pred vsem pa učiteljska društva in pastirne konferencije duhovnikov v pretres vzele, ter na dotične oblastnije svoje nasvete poslale. —

Gospodarske stvari.

Letošnja ozimina.

Tako dolge in trde zime že davno nismo imeli. Prvi sneg padel je na še listnato drevje in pokril nezmrznjena tla. Obležal pak je celih 5 mesencev. Po pravici so se tedaj ljudje začeli bati za svoje ozimine. Ali, hvala Bogu, zdaj se kaže, da večjidel ozimina po našem cesarstvu ni poškodovana. Le iz dežel, kder je sneg večkrat skopnel, da je za njim zopet novi sneg zemljo pokril, slišimo, da je ozimino srež pokončal.

V Spod. in Gornj. Avstrijskem je zlasti pšenica zdrava in lepo zelena. Na Českem in Moravskem se nadjajo najobilniše žetve, na Galiskem in v Bukovini še trdi sneg pokriva žitna polja. Vendar za ozimino nimajo strahu, ker je zemlja pred prvim snegom že trdao bila zmrznjena. Iz Ogerskega nam dohajajo sami veseli glasi. Takisto velja od Solnograškega, Tirolskega in Koroškega. —

Ali vse drugače je z ozimino na Štajerskem, Kranjskem, v Gorici, na Primorji, na Hrvatskem. V teh deželah je ozimina več ali manj — uničena. Skoro povsod morajo ozimino podorati in jarino sejati: jaro pšenico, rž, ječmen, koruzo, zmes za zeleno klajo, katere tudi že hudo pomanjkuje. V ta namen sejajo nekateri kmetovalci 1 mernik grašice z 2 mernikoma ovsa na 1 oral. Sosedni Nemci ozimino, če ni preveč poškodovana, tu pa tam z brano povlačijo in z valjeki potlačijo. Pravijo, da to veliko koristi. Zemlja se po tem takem semenu ali koreninicam pritisne in zemlja z valjekom potlačena močnejše drži spomladansko mokroto, kakor pa nepotlačena!

Ker tedaj po drugih deželah ozimina tako dobro kaže, zato pri nas zrnje nima nobene cene v primeri s poprejšnimi leti. To je za naše ljudi jako hudo, ker še tega, kar imajo na zrnuju in živini, ne morejo prav v denar spraviti. Bodemo tedaj svoje upanje morali staviti na jarino, na sadovje in na vinograde, ki obetajo rodni biti. Stari pregovor vsaj trdi, da letine po hudi zimi niso najslabše! Bog daj!